

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par Digitālo tirgu tiesību akta priekšlikumu

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā pieejams Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2021/C 147/04)

Komisija 2020. gada 15. decembrī publicēja priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē (Digitālo tirgu tiesību aktam). Priekšlikums seko paziņojumam *Eiropas Digitālās nākotnes veidošana*, kurā tika norādīts, ka var būt vajadzīgi papildu noteikumi, lai nodrošinātu sāncensību, taisnīgumu un inovāciju, un iespēju ienākt tirgū, kā arī sabiedrības intereses, kuras ir plašākas par konkurenci vai ekonomiskiem apsvērumiem. Ar priekšlikumu tiek noteikti *ex ante* noteikumi, lai panāktu, ka tirgos, kam raksturīgas lielas platformas, kurām ir spēcīga tīkla ietekme ("vārtziņi"), tiek nodrošināti taisnīgi konkurences apstākļi.

Tādējādi priekšlikumā tiek noteiktas prasības attiecībā uz vārtziņa statusa noteikšanu, ņemot vērā uz datiem balstītas priekšrocības, kas cita starpā saistītas ar pakalpojumu sniedzēja piekļuvi personas datiem un to vākšanu; pienākumi un aizliegumi, kas attiecas uz vārtziņiem; noteikumi par tirgus apsekojumu veikšanu; noteikumi attiecībā uz priekšlikuma īstenošanu un izpildi.

Šajā atzinumā EDAU atzinīgi vērtē priekšlikumu, jo tā mērķis ir veicināt taisnīgus un atvērtus tirgus, kā arī personas datu taisnīgu apstrādi. Jau 2014. gadā EDAU norādīja, ka konkurences, patērētāju tiesību aizsardzības un datu aizsardzības tiesību akti ir trīs savstarpēji saistītas politikas jomas tiešsaistes platformu ekonomikas kontekstā. EDAU uzskata, ka attiecībām starp šīm trim jomām jābūt savstarpēji papildinošām, nevis tādām, kurās viena joma aizstāj vai ir pretrunā ar citu.

EDAU šajā atzinumā izceļ tos priekšlikuma noteikumus, kas savstarpēji pastiprina tirgus sāncensību un līdz ar to arī attiecīgo personu spējas kontrolēt savus personas datus. Tas attiecas, piemēram, uz 5. panta f) punktu, ar kuru aizliedz likt galalietotājiem abonēt citus platformas pamatpakalpojumus, ko piedāvā vārtziņis; 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kas ļauj galalietotājam atinstalēt jebkādas iepriekš uzstādītas lietojumprogrammas tā platformas pamatpakalpojumā; 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā, ar ko aizliedz vārtziņiem ierobežot lietotāju iespējas izvēlēties dažādas lietojumprogrammas un pakalpojumus, un 13. pantu, ar ko nosaka pienākumu vārtzinim iesniegt Komisijai neatkarīgi revidētu aprakstu par klientu profilēšanas paņēmieniem, kurus vārtziņis izmanto attiecībā uz saviem platformas pamatpakalpojumiem.

Tajā pašā laikā EDAU sniedz konkrētus ieteikumus, lai palīdzētu nodrošināt, ka priekšlikums efektīvi papildina VDAR, uzlabojot attiecīgo personu pamattiesību un brīvību aizsardzību un izvairoties no pretrunām ar spēkā esošajiem datu aizsardzības noteikumiem. Šajā ziņā EDAU iesaka, atsaucoties uz priekšlikuma 5. panta a) punktu, ka vārtziņis nodrošina galalietotājiem risinājumu vieglai un ātrai piekrišanas pārvaldības pieejamībai; precizēt datu pārnēsāšanu darbības jomu, kas paredzēta priekšlikuma 6. panta 1. punkta h) apakšpunktā; izteikt citā redakcijā priekšlikuma 6. panta 1. punkta i) apakšpunktu, lai nodrošinātu pilnīgu saskaņotību ar VDAR; vēršot uzmanību uz vajadzību pēc efektīvām anonimizācijas un reidentifikācijas pārbaudēm, kopīgojot vai cājumu, klikšķu un skatījumu datus saistībā ar bezmaksas un maksas meklējumiem, kurus ģenerējuši galalietotāji vārtziņa tiešsaistes meklētājprogrammās.

Turklāt EDAU aicina likumdevējus apsvērt iespēju ieviest minimālās sadarbības prasības vārtziņiem un veicināt tehnisko standartu attīstību Eiropas līmenī saskaņā ar piemērojamiem Savienības tiesību aktiem par Eiropas standartizāciju.

Visbeidzot, cita starpā, izmantojot digitālā koordinācijas centra (*Digital Clearinghouse*) pieredzi, EDAU iesaka 32. panta 1. punktā noteikt, ka Digitālo tirgu padomdevējā komitejā jāiekļauj EDAU pārstāvji, un kopumā aicina uz institucionalizētu un strukturētu sadarbību starp attiecīgajām pārraudzības iestādēm, tostarp datu aizsardzības iestādēm. Šai sadarbībai ir jānodrošina galvenokārt tas, ka visu piemēroto informāciju var kopīgot ar attiecīgajām iestādēm, lai tās varētu pildīt savu papildinošo funkciju, vienlaikus darbojoties saskaņā ar savām attiecīgajām institucionālajām pilnvarām.

1. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

1. Eiropas Komisija 2020. gada 15. decembrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē (Digitālo tirgu tiesību aktam) (turpmāk – “priekšlikums”) (i).
2. Priekšlikums seko paziņojumam *Eiropas Digitālās nākotnes veidošana*, kurā tika norādīts, ka var būt vajadzīgi papildu noteikumi, lai nodrošinātu sāncensību, taisnīgumu un inovāciju, un iespēju ienākt tirgū, kā arī sabiedrības intereses, kas ir plašākas par konkurenci vai ekonomiskiem apsvērumiem. Paziņojumā tika noteikts arī tas, ka Komisija turpinās pētīt *ex ante* noteikumus, ar kuriem panāktu, ka tirgos, kam raksturīgas lielas platformas, kurām ir spēcīga tīkla ietekme un kuras darbojas kā vārtiņi, novatoriem, uzņēmumiem un jauniem tirgus dalībniekiem tiek nodrošināti taisnīgi konkurences apstākļi. (ii)
3. Saskaņā ar priekšlikuma paskaidrojuma rakstu dažas lielās platformas digitālajā nozarē aizvien vairāk kļūst par vārtējam jeb “vārtiņiem” starp komerciālajiem lietotājiem un galalietotājiem. Pastāv uzskats, ka šādi vārtiņi digitālajos tirgos ir kļuvuši tik ietekmīgi, ka rada daudziem komerciālajiem lietotājiem būtisku atkarību un negatīvi ietekmē attiecīgo platformas pamatpakalpojumu sāncensību. Noteiktos gadījumos šāda atkarība izraisa negodīgu rīcību pret komerciālajiem lietotājiem (iii)
4. Priekšlikuma mērķis ir ES līmenī risināt netaisnīgas prakses un vājas sāncensības smagākos gadījumus attiecībā uz tā sauktajiem “platformas pamatpakalpojumiem”. (iv) Tādēļ priekšlikumā:
  - ir noteikti nosacījumi, kādos platformas pamatpakalpojumu sniedzējiem jābūt piešķirtam “vārtiņa” statusam (II nodaļa);
  - ir noteikta vārtiņu prakse, kas ierobežo sāncensību un ir negodīga, un ir noteikti pienākumi, kas noteiktajiem vārtiņiem ir jāievēro, daži no kuriem ir jādefinē precīzāk (III nodaļa);
  - ir paredzēti noteikumi attiecībā uz tirgus apsekojumu veikšanu (IV nodaļa); un
  - ir paredzēti noteikumi attiecībā uz piedāvātās regulas īstenošanu un izpildi (V nodaļa).
5. Ar EDAU 2020. gada 8. decembrī notika neoficiāla apspriešanās par Digitālo tirgu tiesību akta priekšlikuma projektu. EDAU atzinīgi vērtē faktu, ka šī apspriešanās notika tik agrā procedūras posmā.
6. Papildus minētajam priekšlikumam Komisija pieņēma arī priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (Digitālo pakalpojumu tiesību aktam), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK. Saskaņā ar 42. panta 1. punkta Regulā 2018/1725 ar EDAU ir apspriests arī Digitālo tirgu tiesību akta priekšlikums, par kuru ir izdots atsevišķs atzinums.

2. SECINĀJUMI

Nemot vērā iepriekšminēto, EDAU sniedz šādus ieteikumus:

- norādīt, ka priekšlikums papildina gan Regulu 2016/679, gan Direktīvu 2002/58/EK un ka priekšlikums neizceļ un neaizstāj nevienu no platformas pamatpakalpojumu pienākumiem, kas paredzēti Regulā 2016/679 un Direktīvā 2002/58/EK;
- priekšlikuma 5. panta a) punktā norādīt, ka vārtzinis nodrošina galalietotājiem lietotājiem draudzīgu risinājumu (kuram var viegli un ātri piekļūt) piekrišanas pārvaldībai atbilstoši Regulai 2016/679 un jo īpaši prasībai par integrētu datu aizsardzību un datu aizsardzību pēc noklusējuma, kas noteiktas Regulas 2016/679 25. pantā;

- iekļaut atsauci uz galalietotājiem priekšlikuma 5. panta f) punktā;
- precizēt priekšlikuma 6. panta 1. punkta h) apakšpunktā minētās datu pārnēsamības darbības jomu;
- izteikt citā redakcijā priekšlikuma 6. panta 1. punkta i) apakšpunktu, lai nodrošinātu konsekvenci ar VDAR, jo īpaši ņemot vērā jēdziena “personas dati” definīciju VDAR 4. panta 1. punktā;
- pastiprināt priekšlikuma 6. panta 1. punkta j) apakšpunktā atsauci, ar kuru apsvērumos noteikts, ka vārtzinis var pierādīt, ka anonimizētie vaicājumu, klikšķu un skatījumu dati ir adekvāti pārbaudīti attiecībā uz iespējamiem reidentifikācijas riskiem;
- iekļaut atsauci uz galalietotājiem priekšlikuma 10. panta 2. punkta a) apakšpunktā;
- izteikt citā redakcijā priekšlikuma 11. panta 2. punktu, aizstājot “vai” ar “un”;
- noteikt, ka revidēto aprakstu Komisija kopīgo ar EDAU vai vismaz kompetentajām uzraudzības iestādēm, kas minētas VDAR, pēc to pieprasījuma;
- priekšlikuma 32. panta 1. punktā noteikt, ka Digitālo tirgu padomdevēja komiteja sastāv no Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas pārstāvjiem, kā arī dalībvalstu konkurences, elektronisko sakaru, audiovizuālo pakalpojumu, vēlēšanu uzraudzības un patērētāju tiesību aizsardzības kompetentajām iestādēm;
- apsvērt iespēju ieviest minimālās sadarbības prasības vārtzīņiem un veicināt tehnisko standartu attīstību Eiropas līmenī saskaņā ar piemērojamajiem Savienības tiesību aktiem par Eiropas standartizāciju;
- ieviest institucionalizētu un strukturētu sadarbību starp attiecīgajām kompetentajām pārraudzības iestādēm, tostarp datu aizsardzības iestādēm. Šai sadarbībai ir jānodrošina galvenokārt iespēja visas piemērotās informācijas kopīgošanai ar attiecīgajām iestādēm, lai tās varētu pildīt savu papildinošo funkciju, vienlaikus darbojoties saskaņā ar savām attiecīgajām institucionālajām pilnvarām.

Briselē, 2021. gada 10. februārī.

Wojciech WIEWIÓROWSKI

⁽¹⁾ COM(2020) 842 *final*.

⁽²⁾ COM(2020) 67 *final*.

⁽³⁾ COM(2020) 842 *final*, 1. lpp.

⁽⁴⁾ COM(2020) 842 *final*, 2. lpp.